

alakú szavak vagy éppen a szótári és nyelvtani homonimák. Igen tudatosan építi fel azokat az eseteket, amelyekben az egybe- és különírás alapvető szabálya, a „mást jelent-e” kitétel érvényesül.

A negyedik fejezetben találkozunk a legváltozatosabb, ugyanakkor sokszor összetett feladatadással. Így a megadott három-négy variánsból akár több is jó lehet; vagy kétféle, előzőleg már megismert típus keveredik egymással (alakválasztás plusz szótagolás), illetve csupán egyről kell döntenünk, hogy helyes-e. Teljesen újszerű gyakorlatokat olvashatunk a mindig mostohán kezelt mondatközi és mondatvégi írásjelek pontos alkalmazására.

Mint fentebb jeleztem, a két utolsó feladatsor összegzés. Ez viszont mégsem jelenti azt, hogy a szerző nem ad valami újat, mást. Úgy gondolkodik, hogy a 30-31. feladathoz eljutó könyvhasználó már olyan „edzésben” van, hogy önállóan, segítségadás nélkül tud mondatokban hibákat javítani.

Vörös Ferenc Helyesírási tréning című kötete logikus, tudatos építkezést valósít meg. Megbizonyosodhatunk, amint előszavában írja is, hogy többszörösen kipróbált, menet közben korrigált anyagot tartalmaz. A kilencvenes évek beszélt és írott nyelvhasználatára épül a magyar sajtó és más médiák nyelve, így példái nem elvontak, úgy érezzük mindvégig, hogy szükségünk van rájuk. Utasításai tömörek, érthetőek, nem tévesztik meg a használót, így a megoldás csakis egyértelmű lehet. A különböző betűtípusokkal ügyesen emeli ki a kulcsszavakat, különíti el a feladatokat a megoldási kulcstól.

A recenzáló mindig kritikus szemmel kell nézze azt, amiről ír, természetesen a segítség, a jobbítás szempontját szem előtt tartva. Javítandó hiba a század szó helyes rövidítése: sz. és nem szd. (XXX. gyakorlósor 5/6. mondatában). A másik megjegyzés az eddig leírtaknak kissé ellentmond. A kötet értéke épp a tematikusság kerülése, a változatosságra, sokszínűségre való törekvés. Mégis hiányolom a végéről a mutatót. Előfordulhat, hogy valaki adott céllal, tehát nem tréningyszerűen szeretné a könyvet használni. Ilyen esetben bizony sok időt tölt el a válogatással. Csupán példaként említem azt a nyelvtanárt, azt a tanulót, aki egy adott témakörhöz szeretne gyűjteni, megoldani gyakorlatokat.

A kötet a leírt értékeinél fogva ajánlható olyan középiskolás tanulóknak, felsőoktatási hallgatóknak, akik a nyelvtan és a helyesírás terén már elegendő alapismerettel rendelkeznek. Haszonnal forgathatja minden magyartanár, kiváló példákat szemezgethet belőle tanulóinak az ismeretek gyakoroltatásához és ismételteséhez. S nem utolsósorban azoknak a szülőknak, akik gyermeük helyesírásának javítása érdekében tanácsért fordulnak a pedagógushoz, hogy az milyen segédeszközt tud ajánlani. Bővült a javasolható eszköztár: a Helyesírási tréningeket is ajánlhatja.

Megyei Pedagógiai Intézet, Győr, 1993.

DR. DOMONKOS JÁNOS
Fővárosi Iskolászanatórium
Budapest

Védett sporttörténeti emlék Dobogókőn

A világ egyik legcsodálatosabb tájképi együttese a Dunakanyar és a fölé magasodó Visegrádi-hegység. Különleges szépségű táj, ahol a természet szemet, szívet gyönyörködtet.

A Visegrádi-hegység legmagasabb pontja, a 700 m magasságú Dobogókő; ormán a magyar középhegy turistáskodás bölcsője, az 1898-ban épült: a főváros környékének első turistaházával. A ma is álló, fából készített menedékház több évvel ezelőtt sporttörténeti emlékké nyilvánították.

A szép kilátás felé néz az emlékszikla, melyen a magyar turistaság úttörőjének, Téry Ödönnek bronz domborműve látható. A kilátó vaskorláttal körülvett sziklateraszáról – az ország egyik legszebb kilátópontjáról – páratlan szépségű panoráma tárul elénk. Közelen pedig a kecses Nimród Szálloda emelkedik a fák koronája fölé.

A kis turistamúzeum – mely hétvégeken tart nyitva – a szervezett magyar természetjárás történetét mutatja be.

A tárlókat nézegetve, tanulmányozva megtudható, hogy az ember visszakivánczozása a természetbe a városok kialakulásával hozható összefüggésbe. Az egyre több szabadidő lehetővé teszi, hogy kilépjen a városok falai közül a természetbe: sétákat, kirándulásokat tegyen.

Történeti forrásaink szerint Magyarországon a természetjárás első jeleivel a 16. században találkozunk. 1565-ben Laszky késmárki várkapitány felesége pünkösdi kirándulást szervezett a Zöldtő völgyében. 1615-ben Fröhlich Dávid, a későbbi késmárki rektor 15 éves korában tátrai túrákat tett, amelyekről földrajzi munkájában részletesen írt. 1664-ben Bucholz György kirándulásokat vezetett a Tátrába. Ő készítette el az első tátrai látóképet, amelyen feltüntette a tátrai csúcsoakat. Erdélyben a 19. században már számos híve volt a természetjárásnak, a Csató János vezetésével túráztak a természetbarátok. Buda és Pest lakói is már ekkor kihasználták a természet adta lehetőségeket, az ünnepeket, sokat kirándultak a budai hegyekbe, a környező erdőkbe. Több kisebb-nagyobb csoport alakult az ország különböző vidékein. Az első állandó csoport megszervezése Döller Antal nevéhez fűződik. Vezetésével 1873-ban Tátrafüreden megalakult a Magyarországi Kárpát Egyesület (MKE) 180 taggal. Akkor még csak öt országban működött hasonló jellegű egyesület. Az első a világon a Londonban 1858-ban létrejött ALPINE CLUB volt.

Magyarországon a MKE célja a Tátra feltárása és megismerés volt. Székhelye 1873–83 között Késmárk, majd Lőcse, később Igló volt. Az MKE néprajzi gyűjteményeket állított össze, foglalkozott állat- és növényvédelemmel. Évkönyvet adott ki magyar és német nyelven. 1875-ben építették az első menedékházakat a Tarpataki völgyben és a Csorba tónál. Az MKE készítette el az új Magas-Tátra térképet, és 1886-ban Poprádon felállította a Kárpát Múzeumot, ahol a látogatók néprajzi és természetrajzi témákkal ismerkedhettek.

Eötvös Loránd, a világhírű magyar fizikus 1888-ban 273 taggal alapította meg az MKE Budapesti Osztályát. 1889-ben pedig már – Thirring Gusztáv szerkesztésében – megindult a Turisták Lapja című közlöny. A 20. század elejére tömegmozgalommá vált a természetjárás. 1913. évi országos gyűlésen létrejött a Magyar Turista Szövetség, és megalakultak szakosztályai is: túra, egészségügyi, jogügyi, műszaki, sajtó és propaganda, utazási, útjelző, vezetőképző, vízi és ifjúsági. 1926-ban jelentős esemény volt a Magyar Barlangkutató Társulat megalakulása dr. Cholnoky Jenő földrajztudós elnökletével. 1934-ben az MTSZ szövetségi kezelésbe vette az Aggteleki Cseppkőbarlangot, s fejlődési lehetőséget biztosított e szakágnak.

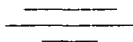
1888-ban dr. Téry Ödön és Thirring Gusztáv vetette fel a Dobogókőn építendő menedékház gondolatát. A Magyar Turista Egyesület 1890-ben elhatározta a ház felépítését. Amikor felépült, báró Eötvös Loránd menedékház nevet kapta. A barátságos ház a turistaforgalomban csakhamar jelentős fellendülést hozott, és hamarosan kicsinek bizonyult. 1906-ban avatták a második, már kőanyagból épített házat, mely oly módon gyarapította Dobogókő forgalmát, hogy egyhamar a főváros környékének turisztikai központja lett. Ezekben az években már 240 km hosszú jelzett úthálózat nyújtott segítséget a turisták erdei barangolásaihoz.

Legújabb az 1960-as évek végétől indult a régi ház megmentése és a turistamúzeum kialakításának gondolata. Mivel ez a műemlékjellegű faház eredetileg szögek nélkül készült, így a rendbehozatala is nagy szakértelmet igényelt. Lengyel építőmesterek kezemunkája nyomán épült-szépült, hisz olyan szakemberek voltak ők, akik Zakopáne faházait is építették.

Manapság kuriózumnak számító képek és tárgyak szemléltetik a hazai turisztika távolabbi s

közelebbi múltját. Archív képeken láthatók: Eggenhoffer Teréz, az első magyar hegymászónő, és Majanke Antalné, aki 1847-ben megmászta a Lomnici-csúcsot; a budai hegyekben lévő eredeti Normafa képe, ahova Vörösmarty is szeretett kirándulni, de Jókai Mór, Szigeti József és híres kortársaik az irodalomban is megörökítették a Normafát. Látható még Kőrösi Csoma Sándor sír-emléke is a DARJEELINGI temetőben; a nyugat-magyarországi csoport album képei; a kőszegi kilátó, az Árpád-torony avatása 1896-ban az osztrák-magyar határ mai pontjánál, az Irottkőnél. Látható Demény Károly eredeti síléce, amelyet 1895-ben hozott Norvégiából. De különleges a „FÓKA” is, a két világháború közti időben használatos fókaszőrből-bőrből készült szalag, melyet a sílécekre csatoltak, hogy hegymenetben a visszacsúszást megakadályozzák. Látványos az alumínium harang is, melyet 1989-ben a magyar természetjáróknak adományoztak a feltalálók: Oborzil E. és Jeney T. a ráöntött felirattal: „Légy becsületes, hogy szándékosan soha senkit gyalázattal ne illess!” Mindez régi turistabakancsok és háborút járt turistanadrág és hátizsák társaságában.

Az ismertetéssel, bemutatással egy iskolai kiránduláshoz kívántam kedvet teremteni.

Kiadja a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szerkesztőség: 6701 Szeged, Boldogasszony sugárút 6. Telefon: 62/310-244
A lap kiadói gondozását a Főiskola Szakszervezete látja el.
A kiadásért felel: dr. Siposné dr. Kedves Éva
Kiadóhivatal: 6725 Szeged, Hattyas sor 10. Telefon: 62/310-051
Évente 5 alkalommal jelenik meg. Évi előfizetési díja: 200 Ft.
A címlapot tervezte: Fischer Ernő
Megjelent: 4000 példányban
CORRECT Kft. Szeged
Felelős vezető: Duba Tamás ügyvezető